

CZU: 343.55

ATRIBUȚIILE ORGANULUI DE ASISTENȚĂ SOCIALĂ ÎN SOLUȚIONAREA CAZURILOR DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

Veaceslav GRATI,

doctor în drept, conferențiar universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova

În pofida cadrului legislativ avansat pentru contracararea violenței în familie, în Republica Moldova, uneori politicile pentru combaterea acestui fenomen există pe hârtie dar nu sunt implementate, de exemplu, în situațiile când victimele nu sunt identificate.

Cauzele neidentificării pot fi capacitățile profesionale limitate sau influența atitudinilor stereotipizate ale specialiștilor și membrilor comunității, incapacitatea victimelor violenței în familie de a se autoidentifica sau decizia lor conștientă de a evita procedura de identificare nedorind să fie etichetate ca „victime”.

Alte victime violenței în familie pot fi identificate dar neasistate, de exemplu, din cauza refuzului de a fi asistate. Refuzul uneori are la bază frica de nerespectare a principiului confidențialității din partea specialiștilor. Mai sunt și unele situații când specialiștii nu se (auto)sesizează.

Cuvinte-cheie: victima violenței în familie, violență în familie, combatere, zero-toleranță, ordonanță de protecție, asistent social comunitar.

DUTIES OF SOCIAL ASSISTANCE AUTHORITIES IN SOLUTION OF FAMILY VIOLENCE CASES

Veaceslav GRATI,

associate professor, PhD,
Academy „Ștefan cel Mare” of MIA of the Republic of Moldova

Despite the advanced legal framework for counteracting family violence in the Republic of Moldova, sometimes policies to counteract Family Violence exist on paper but are not implemented, for example, in situations when the victims are not identified.

Causes of non-identification can be professional capabilities limited or influence of stereotyped attitudes of specialists and members of the community, the inability of Victims of Domestic Violence to self-identify or their conscious decision to avoid the procedure identify not wanting to be labeled as „victims”.

Other Victims of Family Violence can be identified unassisted, for example because of the refusal to be assisted. Refusal sometimes is based fear of non-observance of the principle of confidentiality by specialists. May there are some situations where specialists do not (themselves) notice.

Keywords: victim of domestic violence, domestic violence, combat, zero tolerance, protection ordinance, community social assistant.

Introducere. Violența în familie este un fenomen răspândit în toate țările lumii și Republica Moldova nu face excepție. Actele de violență în familie sunt greu de depistat, deoarece au loc în mediul familial, acolo unde autoritățile deseori nu au acces [1]. În esență, aceasta este dificultatea cu care se confruntă organele de drept, ce constă în intervenția polițiștilor fără a vătăma valorile constituționale privind garanțiile sociale ale inviolabilității vieții private, intime, familiale, inclusiv a inviolabilității persoanei sau a patrimoniul acestora.

Caracterul clandestin al conflictelor familiale, tănuirea acestor fapte antisociale rezultă din percepția eronată de către membrii societății civile a unor principii constituționale menite să le ocrotească confortul, comoditatea căminului familial și de frica organelor de drept de a depăși limita cadrului legal în timpul intervenției polițienești intrând în domiciliul persoanei.

Violența în familie reprezintă un sistem de conduită al cărui obiectiv îl constituie exercitarea controlului și stabilirea unor raporturi de subordonare în relațiile de fami-

lie. Violența în familie constituie una dintre modalitățile cele mai dure de discriminare a femeilor pentru care, practic, nu există un mecanism de eradicare, impunitatea violenței în familie permițând transformarea agresiunii într-un model de conduită pentru bărbați în raporturile de familie, conduită pe care copiii o însușesc ca pe o normă și care se reproduce din generație în generație [2, p. 35].

Violența în familie este „o stare a lucrurilor” omniprezentă, negativă și transmisă. Această formă de ilegalitate este atât de complexă încât servește ca parte componentă a multor obiecte de studiu, (psihologie socială, psihologie juridică, criminologie, penologie, victimologie, sociologie etc.). asupra acesteia organele de drept s-au concentrat cu prioritate, iar în domeniul asistenței sociale sunt angajate organele asistenței sociale. Este firesc ca acest fenomen antisocial să fie eradicat printr-o abordare multidisciplinară.

Conchidem că organele acestea au încercat să acționeze individual, separat. Ca rezultat, s-a simțit ineficiența acestora prin creșterea numărului delicvenților juvenili din familii social vulnerabile.

Pentru criminologi, violența domestică reprezintă o formă de manifestare a criminalității, o atitudine antisocială care solicită aplicarea unor pedepse, „*orice devianță născându-se din transgresarea unei norme, din depășirea limitelor acesteia*” [3, p. 21].

În esență, această devianță socială se manifestă prin transgresarea normelor sociale, prin dezordine, insecuritate și violență.

Violența fie în forma ei expresivă, fie instrumentală nu s-ar putea exprima și exercita dacă nu ar beneficia de un context socializator prin intermediul căruia comportamentul violent se învață la fel ca orice alt comportament dobândit. O conduită violentă nu este atât o expresie a unor tendințe, instincte sau frustrări personale, cât, mai ales, un efect al conformării la anumite norme, valori și stiluri de viață asimilate prin intermediul procesului de socializare.

Violența individuală este, de fapt, rezultanta unei violențe colective învățate în

familie și în societate, în spațiul public al cărui mesaje agresive au ajuns să invadeze chiar spațiul privat [4, p. 23].

Violența în familie constituie orice act de violență comis în cadrul familiei de către membrii familiei. Violența în familie reprezintă o acțiune sau inacțiune a subiectului activ (agresor), îndreptată împotriva subiectului pasiv (victima) sau împotriva proprietății comune sau personale [5].

Organele abilitate cu atribuții în domeniul combaterii violenței domestice/ violenței în familie acționează în comun, similar unui lanț trofic din natură, respectând consecutivitatea acțiunilor în funcție de victimele rezultate ale acestui flagel antisocial.

În cazurile în care se constată un caz de violență în familie, angajații poliției vor informa de urgență în scris, printr-o sesizare, asistentul social, dat fiind faptul că asistentul social coordonează soluționarea multidisciplinară a cazurilor înregistrate de violență în familie, în acest sens exercitând rolul de manager de caz pentru cazurile de violență în familie. Aceași procedură de sesizare este urmată și în cazul sesizării altor organe competente în rezolvarea cazurilor de violență în familie [6, p. 85].

La etapa actuală un rol aparte în aplanarea conflictelor îl joacă poliția. Precizăm că „*Legislația din majoritatea țărilor democratice și instrumentele juridice internaționale califică poliția drept organ de protecție a dreptului*”.

Polițiștii, în cadrul intervenției lor în soluționarea cazurilor de violență în familie vor informa victima despre drepturile și obligațiile ei în legătură cu această calitate, inclusiv despre posibilitatea obținerii ordonanței de protecție, prin aplicarea de către instanța de judecată a unor restricții față de agresorul familial [7, p. 267].

Este de menționat faptul că intervenția polițienească este destinată absolut în scopul societății și nu în defavoarea ei, dar se constată o dezaprobară din partea societății civile cu mentalitatea sovietică privind intervențiile polițienești ce trec de bariera „domiciliului” ca fiind violarea valorilor per-

sonale, intime, familiale. Astfel, se generează o stare conflictuală între organele polițienești și societatea civilă.

Echilibrul perfect între organele polițienești și societatea civilă nu va exista niciodată, iar cei ce afirmă că există, atunci aceștia au tangențe cu cosmosul sau au citit literatură din domeniul fantasticului. Este evident motivul, fiindcă societatea civilă înglobează și indivizii în conflict cu legea [8, p. 56].

Materiale și metode aplicate. În procesul studiului dat au fost utilizate următoarele metode de cercetare științifică: analiza istorică, analiza sistemică, analiza logică, analiza comparativă, generalizarea.

Pentru a conștientiza actualitatea și gravitatea problemei privind violența în familie această cercetare este bazată pe analiza informației oferite direct de către victime ale violenței în familie, s-a focusat pe aspectul cazuistic, empiric al acestui fenomen antisocial.

Se referă la persoanele care au beneficiat sau nu de serviciile secțiilor/ direcțiilor de asistență socială și de protecție a familiei, la diferite nivele. Articolul prezintă constatările în modul în care au fost relatate în timpul interviurilor individuale cu ambele categorii de intervievați, observațiile autorului, precum și analiza secundară a informației disponibile din domeniu.

Materialele utilizate sunt: actele legislative și normative internaționale și naționale în domeniu ale Republicii Moldova, doctrina și alte materiale relevante.

Rezultate obținute și discuții. În literatura de specialitate doctrinarii autohtoni s-au expus destul de modest, laconic la subiectul supus cercetării, dat fiind faptul că lipsesc mecanismele reale de implementare a prevederilor legale.

Actualitatea și importanța temei cercetate poate fi confirmată prin ansamblul drepturilor ce pot fi afectate la îndeplinirea tuturor formelor de intervenție polițienească dispuse să greveze cetățeanul în drepturile sale, ocrotite și consfințite expres la 10 decembrie 1948 și de către Adunarea Generală a O. N.

U. care a adoptat și proclamat DUDO, unde în art.3 este consacrată regula conform căreia „Orice ființă umană are dreptul la viață, la libertate și la securitatea persoanei sale” [9, art.3].

Dreptul la „viață privată” trebuie perceput similar viziunii standardelor europene, fără derogări. Astfel, Comisia Europeană a Drepturilor Omului a adus următoarea interpretare a noțiunii de „viață privată”: „dreptul la respectarea vieții private este dreptul la intimitate, dreptul de a trăi așa cum dorești, protejat de publicitate” [10, p. 62]. Dreptul individual de a dispune de el însuși, precum și dreptul acestuia la protecția vieții lui intime, familiale și private au implicații practice și legislative dintre cele mai surprinzătoare și spectaculoase [11, p. 77].

O doză infimă, laconică de ocrotire legislativă a vieții familiale este prevăzută expres de Constituția Republicii Moldova. Astfel, siguranța promovată de normele constituționale se regăsește în contextul art. 28: „Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată” [12, art. 28]. Ar fi destul de evaziv dacă am garanta aceste valori supreme prin prisma acestui singur articol. Comentariul Constituției Republicii Moldova remarcă corect că: „dreptul la respectul și ocrotirea vieții intime, familiale și private nu este autonom și urmează a fi analizat prin prisma altor articole constituționale, care completează scopul acestuia, dar care nu cade sub incidența unor drepturi mai specifice”. De exemplu, respectul și ocrotirea acestor drepturi ar fi lipsite de sens fără garanțiile referitoare la inviolabilitatea domiciliului (art. 29), libertatea individuală și siguranța persoanei (art. 25), precum și dreptul la viață și la integritate fizică și psihică (art. 24) [13, p. 128].

În Republica Moldova au fost întreprinse mai multe măsuri pentru a schimba percepția populației, dar și a autorităților, referitoare la violența în familie care nu este o problemă privată, și pentru a crea o atitudine de zero-toleranță față de acest fenomen, inclusiv a victimelor violenței în familie.

Adoptarea Legii nr. 45-XVI cu privire

la prevenirea și combaterea violenței în familie este un pas important al statului în prevenirea și combaterea fenomenului în Republica Moldova.

În pofida cadrului legislativ avansat pentru contracararea violenței în familie, în Republica Moldova, ca și în alte țări care au inițiat lupta împotriva acestui flagel social, până în prezent există o lacună în exercitarea drepturilor de facto și atribuirea acestora de jure.

Conform Legii nr. 45, secțiile/ direcțiile de asistență socială și de protecție a familiei, prin intermediul specialistului responsabil de domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie, conlucrează cu poliția în identificarea persoanelor predispuse la comiterea actelor de violență în familie sunt împuternicite să plaseze victima în centrul de reabilitare, să ofere consiliere psihologică și psihosocială victimelor prin mijloace proprii sau redirecționând cazul specialiștilor din centrele de reabilitare, să apere drepturile și interesele legale ale victimelor, să monitorizeze victimele și să le acorde asistență după ce au părăsit centrele de reabilitare [14].

Conform Legii asistenței sociale nr. 547 din 25.12.2003, asistența socială se angajează să prevină, să limiteze sau să înlăture efectele temporare sau permanente ale unor evenimente considerate drept riscuri sociale, care pot genera marginalizarea ori excluderea socială a persoanelor și a familiilor aflate în dificultate [15].

O victimă a violenței în familie interviuată a menționat că *„datorită asistentului social, mai sunt în viață. M-am adresat de multe ori la polițistul de sector, dar după vizitele lui, situația se agrava mai tare. Asistentul social m-a ajutat să apelez la Comisariatul de poliție, m-a informat despre drepturile mele și a inițiat procedura emiterii ordonanței de protecție, despre care am aflat prima dată tot de la asistentul social”*. Deci mai multe victime ale violenței în familie nu apelează la asistentul social din cauza neîncrederii sau din cauza temerii că asistentul social din sat nu va asigura confidențialitatea cuvenită.

Pe lângă aceasta, în opinia unor specialiști interviuați, *„victimele violenței în familie deseori nu percep asistentul social din sat ca persoană care s-ar putea implica în soluționarea violenței în familie, ci mai degrabă ca distribuitor de ajutoare sociale”*. Într-adevăr, unii asistenți sociali au mărturisit că *„asistenții sociali din sat sunt supraîncărcați cu ajutoare sociale, pensionari și invalizi, că nu au timp pentru această categorie de beneficiari”* sau că *„având cca 6000 locuitori în sat ca acoperire numerică, asistentului social îi este greu să cunoască tot ce se întâmplă în familie, violența în familie este un fenomen ascuns”*.

Deși este corect faptul că asistentul social trebuie să-și cunoască teritoriul de competență, și persoanele predispuse de a avea un comportament agresiv, oricum este necesar ca în anumite situații să fie ajutat de către membrii societății civile prin informarea telefonică, trebuie să fie sesizat în cazul în care el nu este la curent cu un eventual conflict familial.

Asistentul social, sesizat în legătură cu cazul de violență în familie, informează telefonic polițistul de sector și, după caz, în scris, se deplasează împreună cu acesta la fața locului pentru a discuta cu membrii familiei și a aplană conflictul. Dacă anterior familia a fost luată la evidență și există o anchetă socială referitoare la această familie, asistentul social va folosi datele respective pentru o mai bună înțelegere a situației și soluționarea cazului. În urma constatării cazului de violență în familie, asistentul social este obligat să întreprindă urgent măsurile necesare pentru protecția victimei. În cazul în care există un pericol iminent pentru viața și sănătatea victimei, asistentul social va repartiza victima, cu consimțământul acesteia, la un centru de reabilitare [16, p. 54].

La fel, doctrina relevă atribuțiile exprese ale asistentului social ce ține evidența serviciilor specializate existente la nivel local, raional și național, informează victimele violenței în familie despre serviciile specializate de asistență și protecție a victimelor și de reabilitare a agresorilor și, în cazul în care

victima este de acord, întreprinde măsurile necesare pentru plasarea ei și a copiilor ei, după caz, într-un centru specializat.

Menționăm că nonintervenția intenționată a asistentului social în cazurile de violență în familie ar trebui sancționată dur, prin prisma prevederilor penale.

Un procuror a adus un exemplu când, deși asistenții sociali cunosc aceste cazuri, nu întotdeauna se autosesizează: „În cadrul examinării materialelor, am găsit o anchetă socială pentru minori, unde asistentul social indică problemele discutând cu membrii familiei, deci copilul arată că tata l-a bătut cu picioarele, etc. În această anchetă este rubrica „recomandări”, de ce asistentul nu scrie: a sesiza organele de drept? *Am fost nevoit eu să fac o sesizare*”.

Însă, conform prevederilor art. 11 (3) al Legii nr. 45, autoritățile abilitate cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie sunt obligate să reacționeze prompt la orice sesizare și să acorde protecție și asistență victimelor [14, art.11, alin (3)].

Ordinul Ministerului Muncii, Protecției Sociale și Familiei nr.22 din 09.02.2012 menționează că ancheta socială este efectuată conform standardelor existente și va include următoarele aspecte:

- datele de identificare ale familiei (date despre potențiala victimă și agresor);
- date despre membrii familiei, condițiile de trai, venitul lunar al familiei, problemele cu care se confruntă familia;
- date privind consumul de substanțe, forma de violență, dacă poate fi identificată, concluzii și **recomandări pentru intervenție**.

Deci suntem prezenți în fața unor încălcări de drept de către asistentul social [5].

Mai mulți specialiști au indicat rolul important al asistentului social comunitar în identificarea victimelor violenței în familie. Un impediment în identificarea victimelor violenței în familie, în opinia unor specialiști intervievați, este lipsa studiilor și cunoștințelor corespunzătoare cum să lucreze cu această categorie de beneficiari.

Un reprezentant a specificat că „s-au

făcut multe instruirii pentru asistenții sociali ca actori importanți în cadrul SNR, dar acestea erau destinate mai mult asistenței victimelor traficului de ființe umane. Trebuie reluat acest model de instruire numai pentru altă grupă de beneficiari cum sunt victimele violenței în familie”. Confirmând necesitatea instruirilor, un asistent social interviuat a adus un exemplu: „Am avut un caz unde doamna cu siguranță a fost bătută, deoarece avea un ochi vânăt și la întrebarea ce s-a întâmplat, ea mi-a răspuns că s-a lovit cu un lemn. Nu am reușit să o fac să recunoască”.

Un avocat căruia victima violenței în familie i-a mărturisit că a informat asistentul social despre situația de violență cruntă în familie i-a nu s-a implicat nicidecum, doar a manifestat compasiune, sugerându-i victimei să rabde situația în care se află. Avocata împreună cu victima violenței în familie a avut o întrevedere cu șeful DAS, care a întrebat-o: „Dar, de ce până acum ai răbdat și acum nu mai vrei să răbzi?”

Avocații din cadrul OT CNAJGS indică drept cauze ale ne apelării victimelor violenței în familie la ajutorul avocaților lipsa informațiilor despre aceste servicii și nivelul scăzut de instruire. Astfel, un parajurist a mărturisit că îi vine foarte greu să le explice victimelor care au studii de 6-7 clase ca ele să conștientizeze cât de importantă este obținerea ordonanței de protecție ca o formă de protecție temporară [17].

Printre problemele menționate cu care se confruntă asistenții sociali comunitari în activitatea de asistență și protecție a victimelor violenței în familie au fost lipsa spațiului separat unde asistenții sociali ar putea vorbi cu victima fără martori, interzicerea asistentului social de a avea acces în locuință de către agresor, frica de răfuială din partea agresorului, remunerarea proastă și motivarea scăzută de a lucra cu această categorie de beneficiari.

Propuneri de lege ferenda. Este necesar de a asigura un sistem de instruire continuă pentru specialiștii din cadrul sistemului de protecție socială de stat, prin apro-

barea unui curriculum de instruire privind prevenirea violenței în familie, asistența și protecția victimelor violenței în familie și dezvoltarea capacităților elementare primare de consiliere psihologică.

Identificarea și abordarea multidisciplinară a cazului de violență în familie poate fi organizată după același model de lucru aplicat în cazul victimelor traficului de ființe umane. Asistenții sociali trebuie să posede informații despre serviciile disponibile la nivel de raion, în cazurile de violență în familie – servicii adăpost, asistență juridică gratuită, psiholog, servicii de consiliere a telefonului de încredere etc. și să le expună public.

În condițiile subdezvoltării serviciilor oferite de stat și lipsei specialiștilor instruiți, este necesară deschiderea posibilității ca toți actorii, inclusiv ai societății civile, prestatori de servicii privați să poată accesa banii publici pentru prestarea serviciilor care corespund standardelor minime de calitate.

O altă pârghie ce ar contribui eficient la contracararea fenomenului violenței în familie ar fi ajustarea/ armonizarea legislației naționale la prevederile standardelor internaționale inclusiv prevederilor Convenției de la Istanbul.

Concluzii. Conchidem că Republica Moldova este încă la început de cale în crearea și dezvoltarea sistemului de asistență și protecție a victimelor violenței în familie, dar și a mecanismelor efective de combatere a acestui fenomen. Deși pentru moment s-a perfectat legislația în domeniu, s-au dezvoltat un șir de servicii de asistență și protecție, activează mai mulți specialiști instruiți și au fost stabilite parteneriate între societatea civilă și structurile de stat în domeniu, mai există un șir de lacune, necesitându-se eforturi consolidate în acest domeniu.

Mai multe victime ale violenței în familie nu apelează la asistentul social din lipsa încrederii/ temerii că specialistul din cadrul structurilor teritoriale de asistență socială nu ar asigura confidențialitatea cuvenită. Pe de altă parte, un alt impediment în identificarea victimelor violenței în familie de către acești

specialiștii este lipsa studiilor și cunoștințelor corespunzătoare de a lucra cu această categorie de beneficiari.

Pentru a discuta cu victimele violenței în familie prezumate, acești specialiști au indicat lipsa spațiului separat pentru a asigura intimitate și confidențialitatea informațiilor oferite de categoriile vulnerabile ale populației, ceea ce creează automat impedimente în realizarea asigurării protecției lor și încurajarea, consilierea acestor persoane.

În viziunea autorului, cea mai gravă problemă privind combaterea fenomenului de violență în familie este toleranța organelor abilitate cu extirparea acestui flagel anti-social, precum și indiferența manifestată de asistența socială față de asemenea categorii de persoane, motivând că nu țin de competența lor, și nu în ultimul rând lipsa continuității cadrului legal, ceea ce creează imposibilitatea aplicării normelor deja existente.

Referințe bibliografice

1. Violența domestică și prevenirea acesteia: percepții asupra fenomenului. Studiu de referință realizat de către Winrock Moldova.
2. Valeriu Bujor, M. Lașcu, „Violența în societatea de tranziție”, (2003; Chișinău) „Violența în societatea de tranziție”: Materiale ale conf. șt.int. 16 -17 mai 2003. – Ch.: F.E.-P. „Tipogr. Centrală”, 2003, p. 35.
3. Diana-Loredana Hogaș, „Prevenirea și sancționarea violenței domestice prin normele dreptului penal”, Iași Lumen, 2010, p. 21.
4. Sorin M. Rădulescu, „Sociologia violenței (intra)familiale”: victime și agresori în familie, Editura Lumina LEX, București, 2001. p. 23.
5. Ordinul MMPSF nr.22 din 09.02.2012, „Cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind intervenția secțiilor/ direcțiilor asistență socială și protecție a familiei în cazurile de violență în familie”.
6. Lilia Gorceag, Simion Sârbu, Diana Ionița[et. al.] „Suport de curs pentru formatori privind intervenția eficientă a

- poliției în cazurile de violență în familie în Moldova”, - Chișinău „Bons Offices”, 2013, p. 85.
7. Veaceslav Grati, Albert Antoci, Vitalie Ionașcu, [et. al.]; „Elemente de intervenție polițienească”, resp. Ed.: Albert Antoci; consultant șt.: Ștefan Stamatini; Acad. „Ștefan cel Mare”, Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare”, 2016 (CEP USM), p. 267.
 8. Gheorghe Graur, Albert Antoci, „Rolul polițistului în aplanarea conflictelor din cadrul societății civile”, În: Revista națională de drept / (Publicație periodică științifico-practică), Chișinău, 2017, nr.7, p. 56.
 9. Declarația Universală a Drepturilor Omului. Adoptată și proclamată de Adunarea Generală a ONU prin rezoluția 217 (III) de Adunarea Generală a ONU la 10 decembrie 1948. Republica Moldova a aderat la ea prin Hotărârea Parlamentului R.M. nr.217-XII din 28.07.1990, „Tratate internaționale”, 1998.
 10. Raportul Comisiei Europene în cazul Van Oosterwijk v. Belgium, 1979, reprodus în Short Guide to the European Convention on Human Rights, Strasbourg, 1998, p. 62.
 11. Răzvan Viorescu, „Drept constituțional și instituții politice”. Curs universitar, Editura Universității, Suceava, 2006, p. 77.
 12. Constituția Republicii Moldova din 29.07.1994. Publicat: 12.08.1994 în Monitorul Oficial Nr. 1 Data intrării în vigoare: 27.08.1994, art.28.
 13. Boris Negru, Nicolae Osmochesc, Andrei Smochină, [et. al.] „Comentariul Constituției Republicii Moldova”: comentariu/ coord. de proiect: Klaus Sollfrank; red.: Nina Pârțac, Lucia Țurcanu – Ch.: Arc, 2012 (Tipogr. „Europress”). – p. 128.
 14. Legea nr. 45-XVI din 01 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie, publicată la 18.03.2008 în Monitorul Oficial.
 15. Legea nr. 547 din 25 decembrie 2003 asistenței sociale, publicată 12.03.2004 în Monitorul Oficial.
 16. Vladimir Cazacov [et. al.] „Ghid practice privind intervenția eficientă a poliției în cazurile de violență în familie” / Centrul de Drept al Femeilor, Min. Afacerilor Interne al Rep. Moldova, Inspectoratul General al Poliției.- Chișinău: S.n., 2015. (Tipogr.„Bons Offices”), p. 54.
 17. http://lastrada.md/files/resources/3/Practicile_existente_privind_accesul_la_justi__ie_pentru_VF.pdf

Despre autor

Veaceslav GRATI,
doctor în drept, conferențiar universitar al
Catedrei „Drept polițienesc” a Facultății
„Securitate Civilă și Ordine Publică”
a Academiei „Ștefan cel Mare”
a MAI al Republicii Moldova
e-mail: grativeaceslav@mail.ru
tel.: 079136598

About author

Veaceslav GRATI,
PhD, associate professor of the Department
„Police Law” of the Faculty of Civil Security
and Public Order of the Academy „Ștefan
cel Mare” of MIA of the Republic of Moldo-
va
e-mail: grativeaceslav@mail.ru
tel.: 079136598